

[drMáriás](#)

MONA LISA A PUTRIBAN

LX. évfolyam, 18. szám, 2016. május 6.

 (Stalter György Régiúj képek című kiállítása a Mai Manó Házban június 26-ig látható.)

A reklámok és a politika a társadalmi tudatot körbefóliázó világa könnyen szerethető, mert akár egy Walt Disney-mese, azt súgja, a világ nem más, mint derék hősök és hősnők történeteinek a játszóhelye, ahol a gonosz egyértelmű. Ő az, akivel senki sem azonosul, akit könnyedén legyőznek, hogy aztán jöhessen ismét a szépek, jók és gazdagok boldog vég nélküli bulizása.

Az agyilag így kalibrált emberek persze nem tudnak mit kezdeni az olyan fogalmakkal, mint a nincstelenség, kiszolgáltatottság, kilátástalanság, magárahagyatottság, s azokat a közösségeket, amelyek sorszerűen ilyen helyzetben élnek, legszívesebben eltüntetnék, hogy ne zavarják a kényelmes-kellemes világképet.

Stalter György viszont éppen a világ eme szeleteire kíváncsi, s azokat fotózza csillapíthatatlan érdeklődéssel, együttérzéssel, szeretettel. Mostani kiállítása áttekintést ad több évtizedes munkásságáról, amelyből jól kirajzolódik az ív, amely számára a művészet és élet között feszül. Ahogyan *Börtönlakók* című sorozatát illetően megfogalmazta: a kép közös. Az én felfogásom szerint, aki rajta van a képen, az ugyanúgy alkotótárs. Nélküle nem születne meg az adott kép.

Az 1984 és '87 között készült börtönsorozatban egy mára ismeretlen világ tárul elénk, amelyben még rendőr és a rab emberi kapcsolatban állt. Az egyik csoportképen akár egy dadaista balettjelenetben az egyik rendőr a rab lábára mutat, aki azt felemeli, jelezve, hogy nincs rajta zokni, így eldugva se lehet benne semmi, mondjuk cipőfüző, amivel felakaszthatná magát, meg hát már akkor se volt, amikor a lábbelit találta. A kép másik részén a rendőr a rabot zsebei kiürítésére szólítja fel, aki erre válaszul papírfecnit húz elő a zsebéből, amit a fakabátos elmélyülten tanulmányoz, miközben a háttérben további rendőrök vizsgálják tekintetükkel a két folyamatot, a szereplők közötti feszültséget barokk magasságokba emelve, miközben a pitiáner kutakodás, bizalmatlanság, köztöködés a nyolcvanas évek áporodott hangulatát idézi.

Cigányok című sorozatát 1990 és '95 között készítette – havonta látogatva meg a különböző cigánytelepeket –, amely jelentősen eltér attól, amit a témában általában látni szoktunk, mert nem meghökkeneni akar általuk, nem ufőszerű lények megmagyarázhatatlan horroréletéről igyekszik tudósítani bulvárhangulatban, hanem olyan szeretettel és együttérzéssel örökíti meg őket lírai beállításaival, hogy a végeredmény cseppet sem lesz szájbarágós. Az egyikben a mintás falra ragasztott, gyűrött Mona Lisa-reprodukció mosolyog ránk, melynek sarkát felakasztott cekker takarja el, előtte pedig büszkén áll a sovány cigány lány, s bizonytalanul mosolyogva néz ránk. Egyszerre szép és megtört, vágyakozó és kiábrándult, elkeseredett és bizakodó. Elfogadja a helyzetét, hogy ő egy putri Mona Lisája, felül tud emelkedni annak a kemény és mégis szép szerepnek a kegyetlen beszűkültségén, amelyet az élet rótt rá.

A nyomorult, mégis szerethető valóság és a gigantikus óriásokká dagasztott követendő ideálok

kettős megjelenése gyakran látható Stalter képein, legyen az egy a szakadt ágyában Michael Jackson-poszter előtt mosolygó fiú, alpesi fali tapéta előtt, csipkével letakart, művirággal díszített tévé mellett pózoló fiatal pár, őzek fali szőttese előtt ölelkező kislányok vagy Tour de France feliratú pulcsiban a hátán raklapot cipelő öreg a X. kerületi Balkán utcában.

Merthogy sehol sem áll olyan távol álom és valóság egymástól, mint ezeknek az embereknek az életében. Ott, ahol a panasz, a nyafogás, a kiegyenesített kaszával a fővárosnak való indulás, az aktuálpolitika és a nagy pénz lenyúlása helyett nem marad más, amibe kapaszkodhatnak, mint a groteszk romantika, amelyben mégis sokkalta több a valódi szeretet s nyers életükben az igazi szenvedély, ami miatt mégse kell irigyelniük mások éltét.

Ezt a furcsa, paradox helyzetet sikerült Stalter Györgynek fotóin megörökítenie s időtlenné emelnie, amihez képest Kusturica világa sokszor olyannak tűnik, mint egy vicces applikáció, egy tudatosan félrevezető reklám vagy egy a politika érdekeit kiszolgáló, a figyelmet a lényegről elterelő kampányfilm.

 [nyomtatás](#)